

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Мектепке дейінгі ұйымда балаларды оқытуда дидактикалық ойынның маңызы

ЖАРИЯЛАНДЫ
20.12.2024

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/173244/>

Абылбекова Гульмира Мусакановна

Лауазымы: тәрбиеші

Жетісу облысы

Көксу ауданы

„Жұлдыз,, балабақшасы

Кіріспе: Мектепке дейінгі білім беру кезеңі балалардың өміріндегі маңызды кезең болып табылады, себебі осы уақытта олардың интеллектуалдық, әлеуметтік және эмоционалдық дамуының негіздері қаланады. Бала мектепке дейінгі ұйымдарда ойын арқылы қоршаған әлемді танып, оның ішінде түрлі дағдыларды қалыптастырады. Бұл тұрғыда дидактикалық ойындардың маңызы ерекше. Дидактикалық ойындар – бұл оқу процесін ойын арқылы ұйымдастыру, балалардың білімін және дағдыларын қалыптастыру үшін қолданылатын арнайы ойын әрекеттері. Баланың іс-әрекеті мен ойын арқылы білім алуына ерекше әсер ететін бұл құралдың маңызы өте үлкен. Олар баланың когнитивті және шығармашылық қабілеттерін дамытуда, сондай-ақ өзара қарым-қатынастарын қалыптастыруда маңызды рөл атқарады.

Дидактикалық ойын дегеніміз не?

Дидактикалық ойындар — бұл баланың танымдық процестерін белсендіру, білімін тереңдету және дағдыларын дамыту мақсатында ұйымдастырылған ойын түрлері. Бұл ойындар баланың жас ерекшеліктеріне сәйкес жүргізіліп, ойын барысында ойлауды, еске сақтауды, шешім қабылдауды, шығармашылық қиялды дамытуға бағытталады. Дидактикалық ойындар оқу мен тәрбие процесінің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады.

Дидактикалық ойындар баланың жеке дамуына үлкен әсер етеді. Олар баланың интеллектуалдық дамуын ғана емес, сонымен қатар шығармашылық, эмоционалды және

әлеуметтік дамуын да қамтиды. Балалар осы ойындар арқылы өз қоршаған орта туралы түсініктерін кеңейтеді, түрлі жағдайларға жауап беру дағдыларын меңгереді және сонымен бірге өз пікірін жеткізу қабілеттерін арттырады.

Дидактикалық ойындардың тәрбиелік маңызы

- 1. Танымдық қабілеттерді дамыту:** Дидактикалық ойындар баланың ақыл-ойын дамытады, бұл оның логикалық ойлауын, тілдік қабілеттерін, жадын және шығармашылық қиялын қалыптастырады. Балалар ойын арқылы жаңа білім алады, өздеріне белгілі емес ақпаратты игереді. Мысалы, математикалық есептерді шешу, геометриялық фигураларды танып-білу, түрлі табиғат құбылыстарымен танысу ойын арқылы оңай меңгеріледі.
- 2. Әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру:** Ойын барысында балалар өзара әрекеттесіп, бір-бірімен қарым-қатынас жасауды үйренеді. Олар топта жұмыс істеуге, достық қарым-қатынасты нығайтуға, тәртіпке бағынуға, бір-бірінің пікірін тыңдауға дағдыланады. Бұл әлеуметтік дағдылардың қалыптасуы балалардың болашақ өмірінде, мектепте, қоғамда дұрыс қарым-қатынас орнатуына көмектеседі.
- 3. Эмоционалды даму:** Дидактикалық ойындар балаларға өз эмоцияларын басқаруды, қуаныш пен өкінішті бөлісуді үйретеді. Балалар ойын арқылы өз сезімдерін білдіріп, эмоционалды күйзелістерді жеңуге, әртүрлі жағдайларда дұрыс әрекет етуге үйренеді. Бұл, әсіресе, топтық ойындарда айқын көрінеді, онда балалар өзара қатынас жасағанда эмоциялар мен сезімдерді үйлестіру керек.
- 4. Жеке тұлғаны дамыту:** Дидактикалық ойындар балалардың жеке тұлғалық қасиеттерін де дамытады. Мысалы, ол өз бетінше ойлау, шешім қабылдау, жауапкершілік сезімін қалыптастыруға ықпал етеді. Ойын барысында бала өз әрекеттерінің салдарын түсініп, өзін-өзі бақылауды үйренеді.
- 5. Дидактикалық ойындардың түрлері**

Мектепке дейінгі ұйымдарда әртүрлі дидактикалық ойын түрлері қолданылады. Олардың әрқайсысы белгілі бір дағды мен қабілеттерді дамытуға бағытталған.

- 1. Математикалық ойындар:** Балалар сандық ұғымдарды, есептерді шешуді, геометриялық фигураларды тануды және салыстыруды үйренеді. Мұндай ойындар арқылы бала өзінің логикалық ойлау қабілетін дамытады.
- 2. Тіл дамыту ойындары:** Балалар сөйлеу тілін дамыту үшін түрлі ойындар ойнайды, мысалы, сөздер құрастыру, ертегілер мен өлеңдер айту, әріптер мен дыбыстарды тану. Бұл ойындар баланың сөздік қорын байытып, тілдік дағдыларын жақсартады.
- 3. Сенсорлық ойындар:** Балаларға түстерді, пішіндерді, көлемдерді, сезім

мүшелерін дамыту мақсатында ұйымдастырылады. Бұл ойындар баланың

4. қоршаған әлемді сезіну қабілетін жақсартады.

5. **Қолданбалы өнер ойындары:** Балалар шығармашылық қиялдарын дамытып, түрлі қолөнер бұйымдарын жасау, сурет салу, лепка жасау арқылы өз сезімдерін бейнелеу дағдыларын қалыптастырады.

Әрбір ойын түрі балалардың белгілі бір дағдыларын дамытуға бағытталған. Мұндай ойындарды ұйымдастыру кезінде педагогтың рөлі ерекше, өйткені ол ойынның мазмұны мен құрылымын бала үшін қызықты әрі пайдалы етуі керек.

4. Дидактикалық ойындардың тиімділігі

Дидактикалық ойындардың басты тиімділігі – олардың бала үшін қызықты әрі білім алуды жеңілдететін құрал болуы. Ойын арқылы бала өзінің барлық сенсорлық қабілеттерін пайдаланып, табиғат құбылыстары, қоршаған орта туралы білім алады. Сондай-ақ ойын барысында балалар түрлі тәжірибелер жинақтайды, ережелерді ұстануды үйренеді, жұмыс істегенде бір-бірімен әрекеттесуді қалыптастырады.

Ойын – баланың жеке тұлғалық қасиеттерін дамытуда маңызды рөл атқарады. Ол балаларды сабырлы, шыдамды болуға, басқалармен жұмыс істей білуге үйретеді. Осылайша, дидактикалық ойындар – мектепке дейінгі білім беру жүйесінде баланың психоэмоционалдық дамуын қамтамасыз етіп, оның өмірге деген қызығушылығын арттырады.

5. Педагогтың рөлі

Дидактикалық ойындарды ұйымдастыруда педагогтың рөлі аса маңызды. Педагог балаларды ойынға тарту үшін қызықты, ойландыратын тапсырмалар мен сұрақтар ұсынуы керек. Ол ойынның барлық кезеңдерінде балалардың белсенді қатысуын қамтамасыз етіп, олардың дұрыс бағытта дамуына септігін тигізеді. Педагог балалардың қызығушылығына сәйкес ойынның мазмұнын өзгертіп, ойынның нәтижелілігін арттыра алады.

6. Қорытынды

Қорыта айтқанда, дидактикалық ойындар – мектепке дейінгі білім беру жүйесінде баланың интеллектуалдық және әлеуметтік дамуын қамтамасыз ету үшін маңызды құрал болып табылады. Бұл ойындар балалардың танымдық қабілеттерін дамытуға, логикалық ойлауын жетілдіруге, шығармашылық әлеуетін ашуға көмектеседі. Ойын арқылы білім беру әдісі – балаларды оқытудың тиімді әрі қызықты тәсілі болып

табылады. Сондықтан педагогтар үшін дидактикалық ойындарды дұрыс ұйымдастыру мен қолдану үлкен маңызға ие.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Бисембаева Ж. К., Елубай З. Т. ДИДАКТИКАЛЫҚ ОЙЫНДАР МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ УАҚЫТША ТҮСІНІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ. – 2021.
2. Жұмабекова Ф. Мектепке дейінгі педагогика: Оқу құралы. – Астана: Фолиант, 2008. – 336 б.
3. Мухина В. С. Мектеп жасына дейінгі балалар психологиясы: Қазақша аудармасы. – Алматы: Мектеп, 1986 – 230 б.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.